

Kriminalisztika 3.

A bizonyítékok és a bizonyítás

Péceli Ádám

Legfőbb Ügyészség

Terrorizmus, Pénzmosás és
Katonai Ügyek Főosztálya

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A tény fogalma

- Az **anyagi (materiális) világ** megnyilvánulási formája
- **OBJEKTÍV** realitás: nem függ a szubjektum érzékelésétől, megismerésétől
- Időben és térben, okozati kapcsolataiban létezik **EZÉRT leírható**
- **Bizonyításban:** anyagi világ | objektív és egyedi jelensége | amely leírható
- **Büntetőeljárás bizonyításában:** relevánsak az emberek magatartásával kapcsolatos tények
- **2 csoportjuk:** tárgyak – relatív nyugalom | események – mozgás
- Esetenként **3. csoport:** pszichében lejátszódó folyamatok (szándék, beszámíthatóság, motívum, célzat)
- Kúria gyakorlatában: **„tudati tény”** – alanyi oldalra nézve megállapított tények, tényállás része
- **Bizonyítandó** tények (a bizonyítás tárgya) | **bizonyító** tények (biz. eszköze)

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A tény fogalma

- **Bizonyítandó tények** (a bizonyítás tárgya) | **bizonyító tények** (biz. eszköze)
- **Bizonyítandó tények** (büntetőjog): anyagi vagy eljárásjogi szempontból jelentős
- **Ld. Be. 75.§ (1) bek.:** amik az anyagi vagy eljárásjogi jogszabályok alkalmazásában **jelentős (releváns)**
- **Be. 75.§ (2) bek.** kiterjedhet a be. **Járulékos** kérdéseire is (PJI, vagyonekobbzás, szülői felügyelet, lefoglalt dolog tulajdonosa, terhelt előélete, személyes körülményei – vagyoni | jövedelmi viszonyai)
- **NEM kell bizonyítani:** köztudomású | hatóságnak hivatalos tudomása van
- Ezek együtt: **megismerésre váró tények köre:** a bcs tényállásán kívüli, a be szempontjából bármilyen okból releváns tények köre (büntetéskiszabás szempontjából fontos személyi körülmények, bcs elkövetését megelőző & azt követő események, bizonyítékok hitelességével kapcs tények, eljáró hatóságok hatáskörével és illetékességével, tagjainak kizárása szempontjából fontos tények)

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A tény fogalma

- **Hiányosság, hiány is** lehet lényeges bizonyíték – DE: a tárgy hiánya mindig **MÁS** tárgyak rögzítése útján válik a bizonyítás részévé (vérvesztés VS nincs vérfolt | tűz VS nincs égés a légútban | izzón olvadt üveg)
- Tény: megismeréstől, tudattól függetlenül, **objektíve létezik**
- Ha **felfedezik és rögzítik** – akkor **VÁLIK** bizonyító tényné – eljárási cselekmény révén
- Pl.: hiába szemtanú valaki, amíg nem hallgatják ki (nem is tudnak róla) addig nem „TANÚ”
- **Személyi bizonyítás:** kihallgatás – kinyert információ döntően szubjektív körülmények függvénye (felkészültség, kérdések, azok feltevésének módja) - **kriminálTAKTIKA**
- **Tárgyi bizonyítás:** alapvetően befolyásolják az objektív dolgok – tech állása, tudományos módszerek
- **Bizonyításra alkalmasság** – Id. Be. 204.§ (tárgyi bizonyítási eszköz): ami bizonyítandó tény bizonyítására **ALKALMAS**

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A bizonyítási eszköz

- Információt | ténybeli **adatot hordozó személy** | **tárgy** – tanú | tárgyi bizonyítási eszköz
- Adatok láthatóvá tétele (anyagi kifejeződése) - **adatok kinyerése** – jogilag szabályozott módon
- Bizonyítási eszköz: ténybeli adatok eljárásjogi formája – **FELHASZNÁLHATÓSÁG** garanciája
- **Szabad bizonyítás** [Be. 167.§ (1) bek]: a törvényben felsorolt bizonyítási eszköz | bizonyítási cselekmény szabadon felhasználható | alkalmazható
- **Szabad bizonyítás 2.** [Be. 167.§ (2) bek]: be. előtt más hatóság által beszerzett okiratok | tárgyi bizonyítékok felhasználhatók – HA: jogszabályban előírt feladata teljesítése során [hatáskörében] szerzett meg
- DE: **törvény elrendelheti** valamely bizonyítási eszköz **igénybevételét**
- **NEM használható fel** a törvénytől szerzett bizonyíték: bcs útján | más tiltott módon | eljárási résztvevő jogainak lényeges sérelmével szerzett meg a hatóság

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A bizonyítási eszköz törvényessége | példák

- Törvénytelen bizonyíték – kötelező védelem, de a védő kirendelése elmarad **BH 2007.402**
- kirendelt védőt a gyanúsított kihallgatásáról úgy kell értesíteni, hogy részt vehessen – ennek elmaradása esetén vallomása nem értékelhető **BH 2016.327**
- Tanú mentességgel él hozzátartozója javára – korábbi vallomásai és feljelentése nem használhatók fel – **BH 2015.273**
- a gyanúsított ugyanabban az ügyben nem hallgatható ki tanúként is - **BH 2007.217**
- Gyermekkorú személy tanúkihallgatásáról értesíteni kell törvényes képviselőjét – ennek elmaradása esetén a vallomása nem használható fel **BH 2005.204**
- A sértett alá nem írt, nyomozás során tett tanúvallomása bizonyítékként nem értékelhető – **BH 1998.418**
- A terheltnek a szakértői vizsgálat (exploratio) során tett nyilatkozatai nem használhatók fel bizonyítékként **BH 1995.449**
- Terhelt figyelmeztetése elmarad – vallomása nem értékelhető **BH 1994.177**

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítási eszközök – büntetőeljárás törvényben [Be.165.§]

- Tanúvallomás
- Terhelt vallomása
- Szakvélemény
- Pártfogó felügyelői vélemény
- Tárgyi bizonyítási eszköz (irat, okirat is)
- Elektronikus adat
- **Tanú:** akinek bizonyítandó tényről tudomása LEHET (sokszor a vallomásából derül ki, hogy van-e)
- **Terhelt (gyanúsított):** minden, amit büntetőeljárásban | hatóság előtt | terhelti figyelmeztetés követően | szóban vagy írásban előadott közlés | amelyben a bizonyítás tárgyára vonatkozó tényt állít
- **Szakértő:** ha bizonyítandó tény megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges – feltételeit ld. ügyi szakértőkről szóló tv.
- **Pártfogó felügyelői vélemény:** joghátrány alkalmazása | Fűf | mediáció előtt

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítási eszközök – büntetőeljárás törvényben [Be.165.§]

- **Tárgyi bizonyítási eszköz:** tárgy | irat | okirat ami bizonyítandó tény bizonyítására alkalmas, **KÜLÖNÖSEN:** elkövető nyomait hordozza a bcs-el összefüggésben; ami bcs útján jött létre, elkövetés tárgya vagy eszköze
- **Irat:** műszaki, vegyi vagy más eljárással adatokat rögzít és tárgyi bizonyítékként használható, pl.: szöveg, rajz, ábra
- **okirat:** spec. irat – tény vagy adat valóságának, esemény megtörténtének, nyilatkozat megtételének bizonyítására készül és arra alkalmas - kivonat az okirattal egy tekintet alá
- **Elektronikus adat:** tények, információk, fogalmak IT rendszer általi feldolgozásra alkalmas formában való megjelenítése, plusz minden olyan program is, amely az IT rendszer funkcióinak vh-át biztosítja

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítandó tények

- **Bizonyítási eszközök** beszerzése | **bizonyítási eljárások** alkalmazása
- **Bizonyítási eljárások:** hozzájárulnak a bizonyítandó tény megismeréséhez :
- **Szemle:** személy, tárgy, helyszín megtekintése – megfigyelése – szükség szerint szaktanácsadóval
- **Bizonyítási kísérlet:** annak megállapítása | ellenőrzése h esemény | jelenség megtörténhetett-e adott helyen – időben - módon
- **Helyszíni kihallgatás:** elkövetés helyének vagy más helynek | cselekmény lefolyásának | tárgyi bizonyítéknak a gyanúsított általi megmutatása – **ELŐTTE** kihallgatás: milyen körülmények között észlelte
- **Felismerésre bemutatás:** személy vagy tárgy azonosítása – **MIN3** – fényképről | élőben + detektívtükörrel | Országos Személyi Adat- és Lakcímnnyilvántartó Hivatal: köteles fényképeket szolgáltatni
- **Szembesítés:** vallomások közötti ellentmondás feloldása céljából - terheltek | tanúk | terhelt- tanúval (kivéve: vallomás megtagadása, különleges bánásmódot igénylő tanú – életkor, fizikai & szellemi állapot, gyanúsítotthoz való viszony, erőszakos bcs
- **Műszeres vallomásellenőrzés (poligráf):** tanú | gyanúsított – csak hozzájárulással – kötelező szaktanácsadó – tanúként hallgatható ki

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Kutatás (ex-házkutatás)

- **Bizonyítékok felkutatása**, összegyűjtésének egyik forrása – vagyont érintő kényszerintézkedés
- **TÁRGYA:** lakás, egyéb helyiség, bekerített hely, jármű, sztech rendszer átkutatása
- **CÉLJA:** Elkövető elfogása | bcs nyomainak felderítése | bizonyítási eszközök megtalálása | info rdsz átvizsgálása
- **Elrendelő határozatban** megjelölni MIRE irányul
- Ha konkrét személy | dolog: **érintett felszólítása** átadásra
- Végrehajtása: a **használó jelenlétében**
- **Spec:** közjegyzői | ügyvédi iroda: bíróság rendeli el | vh ügyész jelenlétében

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítékok csoportosítása

- Vád tárgya szerint **terhelő** | **mentő**
- Forrás szerint: **eredeti** | **származékos**
- Bizonyítandó tényhez való viszony alapján **közvetlen** | **közvetett**
- Információt hordozó szerint: **személyi** | **tárgyi**
- **Személyi:** az eseményből kiinduló jeleket személy fogja fel (érezkeli) – információ az emlékezetben
- Reprodukálás módja szerint: vallomás | vélemény | jegyzőkönyv, jelentés | okirat, tárgyi bizonyíték
- **Tárgyi:** anyagi tárolás – esemény jelei tárgyakban rögzülnek tartósan: dologban bekövetkező elváltozás | állapot, alkalmas vmilyen jelentős tény megállapítására
- Tárgy VS irat: bizonyításban való felhasználása eltérő: okirat tartalmát felolvasással | tárgyi bizonyítékot szemlén – felmutatással teszi bizonyítás részévé a bíróság
- **Elhatárolás:** irat jelleg: ha a tartalma a meghatározó - tárgyi ha a fizikai jellemzője, pl hamisítás

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítékok csoportosítása

Terhelő & mentő:

- Be. 3.§ (6) alapelv: hatóság a **terhelő és mentő körülményeket hivatalból** figyelembe veszi
- Be. 163.§ (2) a döntés **valósághű tényállásra** alapozott
- Terhelő-mentő jelleg: bizonyításban betöltött szereptől függ (egyikre terhelő-másikra mentő)
- Jelleg csak más bizonyítékokkal összefüggésben állapítható meg

Eredeti & származékos

- Bizonyíték által tükrözött releváns tény kapcsolata – ha tükröz: **eredeti** | ha a tükrözés tükrözése – **származékos** – ezért: forrás szerinti megkülönböztetés
- Tárgyi bizonyítékok rendszerint közvetlenek – KIV: fognyomat negatív alapján készített fogsorminta
- **Elsődleges** bizonyíték maga a nyomhordozó | **másodlagos** (származékos) az arról készült kép, öntvény, fólia
- **Származékos (másodlagos) bizonyíték**: CSAK elsődleges alapján keletkezhet | reprodukálja az elsődleges bizonyíték tartalmát
- **Tipikus származékos**: feljavított | nagyított kép- vagy hangfelvétel, nyomöntés, video, fényképezés (helyszín)

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítékok csoportosítása

Eredeti & származékos

- Egyes bizonyítékok NEM gyűjthetők be elsődleges formában: terjedelem, romlandó jelleg – **helyettesíteni kell: CSAK származékosak** lehetnek
- Helyettesíthető – nem helyettesíthető: ha olyan jellemzők a lényegesek a bizonyítás szempontjából, amik **NEM reprodukálhatók** – pl: ujjnyom – biológiai anyagmaradványok vizsgálata során egyedi és helyettesíthetetlen – daktiloszkópiai vizsgálatban helyettesíthető (lenyomatlap, fénykép)
- Ha a bizonyítás szempontjából releváns ismérvek másolattal is pótolhatók – **helyettesíthető FELTÉVE**: hű leképezés tech lehetséges
- Kriminálisztikai feladat: olyan eljárás kidolgozása, amely biztosítani tudja az optimális info-hányad rögzítését a bizonyítékban (valóság-hű reprodukció)

Közvetlen & közvetett:

- A **bizonyítás tárgyával való objektív kapcsolatot** mutatja meg: közvetlen azt a tényt bizonyítja, amit tükröz | közvetett: olyan tényeket, amelyekkel a tükrözött tényen | azzal összefüggő tényeken keresztül van kapcsolatban
- **Közvetlen**: bizonyítandó tényt mutat | **közvetett**: kapcsolatos tényt tükröz (közvetett bizonyítás)
- **Közbeeső tény**: nem a tényálláshoz tartozik, de ilyen tényhez vezet (lakásba való bemenetel)

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítékok csoportosítása

Közvetlen & közvetett:

- Közvetett következtetés: **SOHA nem kizárólagos**, mindig többértelmű: pl ujjnyom az elkövetés eszközén – elkövetéskor de az után is keletkezhetett | holttest kihantolása – hollét ismerete – nem szükségszerűen az ölés elkövetője
- Közvetlen bizonyíték – **EGYETLEN következtetés vonható** le a bizonyítandó tényre – közvetett: **TÖBB** feltételezés állítható fel
- Vizsgálatuk: **közvetlen**: CSAK hitelt érdemlő jelleg | **közvetett**: hitelt érdemlőség & relevancia
- Pl: tanúvallomás az elkövetésről VS vallomás az elkövetőként számításba vehető személyről
- Közvetett: kapcsolatban vannak a bizonyítandó ténnyel | összességükben bizonyítanak

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Bizonyítékok felkutatása, rögzítése

Személyi bizonyítékok:

- Sértett & lakosság segítsége, szerepe, „puhatolás”, „tanúkutatás”, adatgyűjtés [Be. 267.§]: vannak-e bizonyítékok, és azok hol találhatóak – pl. emberölés, közlekedési bűncselekmények helyszíne
- Rögzítés: jegyzőkönyv & feljegyzés [Be. 358-361.§, ex-jelentés] – fő szabály: JKV + esetenként hang | kép & hangfelvétel – megszakítás nélkül
- DIFF: jkv-et a jelenlévők is aláírják | feljegyzést a hatóság eljáró tagja, tagjai – MÁS bizonyító erő, az aláírás hitelesíti a tartalmat
- Felkutatás & rögzítés ELVÁLIK időben

Tárgyi bizonyítékok:

- Felkutatás és rögzítés jellemzően EGYIDŐBEN – ld. szemle, kutatás (kivéve: nagy mennyiségű sztech adat, irat – ld. gazdaság ügyek) – JKV: szelektív és szubjektív
- Cél: hordozott információk (ismérvek, jellemzők) rögzítése ÉS az eljárási cselekmény szabályszerűségének igazolása → KETTŐS cél – kettőnek EGYÜTT kell érvényesülni
- Eljárásjogi rögzítés: kommunikatív (megismerései) és garanciális funkció
- Kriminálisztikai rögzítés: információvesztés megakadályozása

Kriminallsztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Közvetlen – közvetett bizonyítás, közvetlenség elve

Többféle jelentéstartalom – I. a bizonyítékok megismerése:

- Múltbeli **cselekmény** megismerése - **KÖZVETVE**, bizonyítékokon keresztül („valóságű” tényállás) – bcs-el közvetett kapcsolat
- Nyomozó hatóság: **KÖZVETLEN** kapcsolat a **bizonyítékok** gyűjtésével és rögzítésével – ügyész: közvetett (iratok alapján)
- Bírósági eljárás: közvetlenség elve – **CSAK** a tárgyaláson megvizsgált **bizonyítékokra** alapítható BJI felelősség (bűnösség)

Kriminálisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

Közvetlen – közvetett bizonyítás, közvetlenség elve

Többféle jelentéstartalom – II. a bizonyíték kapcsolata a bizonyítandó ténnyel:

- **Közvetlen:** a tény magából a bizonyítékból következik | **közvetett:** a bizonyítékból következő tény(ek)ből következik a releváns tény
- **Közvetett:** egymástól független | függő közvetett bizonyítékok – előbbi **párhuzamos** kapcsolat | utóbbi **soros** kapcsolat – ha az egyik tény jelentősége a másik tény meglététől v hiányától függ: **szubszidiárius** kapcsolat

Példa: emberölési ügy, több közvetett bizonyíték-láncolat

- 2. szemtanú látta a T kerékpárját a ház oldalának támasztva, azt felismeri fényképről, lefoglalják a bringát – SOROS kapcsolat
- 4. szemtanú látta a T-et biciklizni a boltnál délben, de helyszínig 26 perc az út - SOROS kapcsolat, de az első láncsal szubszidiárius kapcsolat
- T alibit igazol, alátámasztja bélyegzőkártya, teljesítménylap, 8-10. tanúk DE: 11. tanú elmondja h külső munkán volt, ezt igazol munkalap – új lánc, SOROS kapcs

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A bizonyítékok értékelése

- **1. egyedi események** – nagyobb bizonyító erő (ott lakó | idegen ujjnyoma a lakásban)
- **2. hitelt érdemlőség** vizsgálata a bizonyítási eljárás végén (a többi bizonyíték tükrében)
- **3. hitelesség mellett kérdés: még ha hiteles is** – amit bizonyít, az **mennyiben releváns**
- **Bizonyító erő:** bizonyíték tulajdonsága, hogy meggyőzze a hatóságot vmiről – hordzott információk mennyiségétől és minőségétől függ
- **Személyi:** szavahihetőség és megfigyelési képességek
- **Tárgyi:** manipulálatlan, eredeti, hiteles
- Bizonyító erőt befolyásol: információk ellenőrzöttsége – **más forrásból való visszaigazolása**
- **Be. 183.§ (4) bek.:** a terhelt beismerése esetén is be kell szerezni az egyéb bizonyítékokat
- A bizonyító erő (hitelesség) a többi bizonyíték tükrében, **bizonyítékok összevetésével** ítéltető meg
- Pl.: vallomás – elrejtett eszköz – szemle – lefoglalás – szakértői vizsgálat és vélemény **EGYÜTT**
- Pl.: visszavont beismerés – olyan részleteket amiről más nem tudhatott - **HITELES**

Kriminalisztika

Bizonyítékok & bizonyítás

A bizonyítékok értékelése – jogi háttér

- **Szabad bizonyítás** | más hatóság által beszerzett bizonyítékok IS, feltéve...
- Nincs előre meghatározott **bizonyító erő**
- **Értékelés:** egyenként és összességükben szabadon értékel, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződés alapján állapít meg (eltérés – bíróság | ügyészség)
- **NEM értékelhető** a törvény sértően megszerzett bizonyíték (ld. korábban)

Értékelés folyamata:

- **1. forrásellenőrzés:** miként keletkezett a bizonyíték? (törvényes & hiteles-e? beszerzési módja?)
- **2. összevetés önmaga tartalmával** | a **többi bizonyítékkal** - metszéspontok & ellentmondások feltárása
- Mérlegelési tevékenység: bizonyítékok „beárazása”, elfogadása vagy egyesek elvetése
- Bizonyítási mérce: gyanú – megalapozott gyanú – vádemelési szintű – kétséget kizáró

Kriminológia

A nyomozás fogalma & szerepe

Köszönöm a
figyelmet!